

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В.о. декана факультету
міжнародних економічних
відносин та туристичного
бізнесу

Тетяна МІРОШНИЧЕНКО

“30” березня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Митна логістика»

рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

галузь знань: 29 «Міжнародні відносини»

спеціальність: 292 «Міжнародні економічні відносини»

освітня програма: «Міжнародна логістика і митна справа»

вид дисципліни: вибіркова

факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

2023 / 2024 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

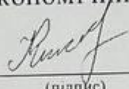
Протокол від "29" серпня 2023 року № 1

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Непрядкіна Наталія Василівна, к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

Протокол від "28" серпня 2023 року № 1

Завідувач кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

Казакова Н.А.

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом освітньої (професійної/наукової) програми (керівником проектної групи) «Міжнародна логістика і митна справа»

Гарант освітньої (професійної/наукової) програми (керівник проектної групи)

Ханова О.В.

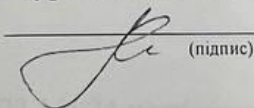
(підпис)

(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол від "29" серпня 2023 року № 1

Голова науково-методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Григорова-Беренда Л.І.

(підпис)

(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «**Митна логістика**» складена відповідно до освітньо-професійних програм «Міжнародна логістика і митна справа», підготовки бакалавра за спеціальністю 292 Міжнародні економічні відносини

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання даної навчальної дисципліни є забезпечення достатнього рівня підготовки спеціалістів з логістики для прийняття рішень з організації митних робіт, формування у спеціалістів з логістики системи наукових знань в області митної логістики у сучасних умовах роботи митного комплексу України.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

- формування таких загальних компетентностей:

ЗК3. Здатність навчатися та бути сучасно навченим.

ЗК4. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК6. Здатність спілкуватися іноземними мовами.

ЗК7. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК9. Уміння бути критичним та самокритичним.

ЗК10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК11. Здатність працювати в команді.

ЗК12. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

- формування таких фахових компетентностей:

ФК1. Здатність виокремлювати характерні ознаки та тенденції розвитку світового господарства, особливості реалізації економічної політики та світових інтеграційних/дезінтеграційних процесів, у тому числі євроатлантичної інтеграції.

ФК2. Здатність використовувати базові категорії та новітні теорії, концепції, технології і методи у сфері міжнародних економічних відносин з урахуванням їх основних форм, застосовувати теоретичні знання щодо функціонування та розвитку міжнародних економічних відносин.

ФК5. Здатність здійснювати комплексний аналіз та моніторинг кон'юнктури світових ринків, оцінювати зміни міжнародного середовища та вміти адаптуватися до них.

ФК6. Здатність аналізувати міжнародні ринки товарів і послуг, інструменти та принципи регулювання міжнародної торгівлі.

ФК8. Здатність визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними, у тому числі, логістичних.

ФК9. Здатність до діагностики стану досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками.

ФК10. Здатність обґрунтовувати доцільність застосування правових, економічних та дипломатичних методів (засобів) вирішення конфліктних ситуацій на міжнародному рівні.

ФК11. Здатність проводити дослідження економічних явищ та процесів у міжнародній сфері з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків.

ФК12. Здатність використовувати нормативно-розпорядчі документи та довідкові матеріали при здійсненні професійної діяльності у сфері міжнародних економічних відносин.

ФК13. Здатність проводити оцінку та аналіз безпекової компоненти у міжнародних економічних відносинах.

ФК14. Здатність спілкуватися на професійному та соціальному рівнях з використанням фахової термінології, включаючи усну і письмову комунікацію державною та іноземними мовами.

ФК15. Здатність застосувати методи, правила і принципи функціонування міжнародних економічних відносин для розвитку зовнішньоекономічної діяльності України.

ФК16. Здатність постійно підвищувати теоретичний рівень знань, генерувати й ефективно використовувати їх в практичній діяльності.

ФК17. Здатність розробки програм щодо участі України в міжнародно-правовому співробітництві та регулювання митної справи в рамках інтеграційних об'єднань світу з точки зору перетину кордонів на налагодження логістичного середовища всесвіту.

1.3. Кількість кредитів: 3

1.4. Загальна кількість годин 90

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Вибіркова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	

4-й	
Семестр	
8-й	
Лекції	
24 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	
12 год.	год.
Лабораторні заняття	
год.	год.
Самостійна робота	
54 год.	год.
Індивідуальні завдання (год.)	

1.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти мають досягти наступних результатів:

ПРН1. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, усвідомлюючи необхідність навчання впродовж усього життя, у тому числі в сфері міжнародної логістики та митної справи, проявляти толерантність та готовність до інноваційних змін.

ПРН2. Вільно спілкуватися з професійних питань державною та іноземними мовами усно і письмово, фахово використовувати економічну термінологію.

ПРН3. Використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології, програмні пакети загального і спеціального призначення.

ПРН4. Систематизувати й упорядковувати отриману інформацію щодо процесів і явищ у світовому господарстві; оцінювати та пояснювати вплив ендогенних і екзогенних факторів на них (у тому числі міжнародної логістики та митної справи); формулювати висновки і розробляти рекомендації з урахуванням особливостей національного і міжнародного середовища.

ПРН5. Володіти навичками самоаналізу (самоконтролю), бути зрозумілим для представників інших бізнес-культур та професійних груп різного рівня (з фахівцями з інших галузей знань/видів діяльності) на засадах цінування різноманітності, мультикультурності, толерантності та поваги до них.

ПРН6. Планувати, організовувати, мотивувати, оцінювати та підвищувати результативність колективної праці, здійснювати дослідження в групі під керівництвом лідера, з урахуванням вимог та особливостей сьогодення в умовах обмеженості часу.

ПРН7. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПРН8. Розуміти, виділяти й описувати нові явища, процеси й тенденції глобального розвитку, механізми й інструменти реалізації економічної

політики та світових інтеграційних / дезінтеграційних процесів, у тому числі та євроатлантичної інтеграції.

ПРН9. Розуміти і вміти застосовувати, відповідно до інших вимог освітньої програми, сучасні теорії та методи розв'язання спеціалізованих складних задач і практичних проблем у сфері міжнародної торгівлі товарами та послугами, міжнародного руху капіталу, міжнародних валютнофінансових та кредитних відносин, мобільності людських ресурсів, міжнародного трансферу технологій у міжнародної логістики та митної справи.

ПРН13. Підбирати і вміло застосовувати аналітичний інструментарій дослідження стану та перспектив розвитку окремих сегментів міжнародних ринків товарів і послуг з використанням сучасних знань про методи, форми й інструменти регулювання міжнародної торгівлі.

ПРН16. Демонструвати знання про стан досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства, у тому числі, міжнародної логістики та митної справи, у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками.

ПРН17. Визначати причини, типи та характер міжнародних конфліктів і суперечок, обґрунтовувати і застосовувати економічні, юридичні та дипломатичні методи і засоби їх вирішення на міжнародному рівні, відстоюючи національні інтереси України.

ПРН18. Досліджувати економічні явища та процеси у міжнародній сфері на основі розуміння категорій, законів; виділяючи й узагальнюючи тенденції, закономірності функціонування та розвитку світового господарства з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків.

ПРН19. Розуміти та застосовувати чинне законодавство, міжнародні нормативні документи і угоди, довідкові матеріали, чинні стандарти і технічні умови тощо у сфері міжнародних економічних відносин, у тому числі, міжнародної логістики та митної справи.

ПРН20. Відстоювати національні інтереси України з урахуванням безпекової компоненти міжнародних економічних відносин, у тому числі в сфері міжнародної логістики та митної справи.

ПРН22. Застосовувати відповідні методи, правила і принципи функціонування міжнародних економічних відносин, у тому числі, міжнародної логістики та митної справи, для розвитку зовнішньоекономічної діяльності України.

ПРН23. Усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя з метою підтримки професійної компетентності на високому рівні.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Теоретико-методичні аспекти митної логістики

Тема 1. Митна справа та митна політика держави. Поняття митної політики держави. Концепція організації митної справи. Теоретичні основи митної

логістики. Основні поняття та категорії митної логістики. Завдання та функції митних органів. Підприємство, як суб'єкт зовнішньо-економічної діяльності. Взаємодія підприємств з митницею. Система Єдиного вікна.

Тема 2. Основи митної логістики на підприємстві. Місце митної логістики на підприємстві. Планування митно-логістичної діяльності підприємства. Показники ефективності логістичної системи. Суб'єкти логістичної діяльності у митній справі. Митний брокер. Обов'язки і відповідальність митного брокера. Митний перевізник. Правові основи діяльності митного перевізника. Контроль митних органів за окремими видами діяльності підприємств. Особливості безмитної торгівлі. Митні склади. Вільні митні зони. Склади тимчасового зберігання та вантажний митний комплекс.

Тема 3. Визначення та характеристика ланцюгів поставок. Економічна сутність логістичного ланцюга поставок. Структура логістичного ланцюга поставок. Чинники, що впливають на структуру ланцюга поставок.

Розділ 2. Спеціальні митні процедури в логістичній діяльності

Тема 4. Перевезення, зберігання і розпорядження товарними потоками, що перебувають під митним контролем. Порядок зберігання товарів, транспортних засобів комерційного призначення на складах митних органів. Порядок оформлення товарних потоків, що переміщуються між митницями на територію України. Особливості митного оформлення експортно-імпортних операцій. Попередні операції, їх призначення та застосування у процесі митного оформлення. Декларування.

Тема 5. Переміщення і пропуск товарів через митний кордон України транспортних засобів комерційного призначення. Митні процедури при переміщенні товарних потоків через митний кордон України різними видами транспорту. Митні формальності при переміщенні товарів через митний кордон України різними видами транспорту. Оптимізація митних платежів. Порядок нарахування та стягнення митних платежів та податків при митному оформленні. Оптимізація митних платежів: завдання та методи.

Тема 6. Логістичний документообіг в організації митної справи. Класифікація та форма зовнішньоторговельних договорів. Техніка підготовки, укладання та виконання зовнішньоторговельного контракту. Типова структура міжнародного контракту. Особливості заповнення транспортної документації при здійсненні міжнародних перевезень.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
л		п	лаб.	інд.	с.р.	л		п	лаб.	інд.	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Теоретико-методичні аспекти митної логістики												
Тема 1. Митна справа та митна політика держави	15	4	2			9						

Тема 2. Основи митної логістики на підприємстві	15	4	2			9						
Тема 3. Визначення та характеристика ланцюгів поставок	15	4	2			9						
Разом за розділом 1	45	12	6			27						
Розділ 2. Спеціальні митні процедури в логістичній діяльності												
Тема 4. Перевезення, зберігання і розпорядження товарними потоками, що перебувають під митним контролем	15	4	2			9						
Тема 5. Переміщення і пропуск товарів через митний кордон України транспортних засобів комерційного призначення	15	4	2			9						
Тема 6. Логістичний документообіг в організації митної справи	15	4	2			9						
Разом за розділом 2	45	12	6			27						
Усього годин	90	24	12			54						

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Митна справа та митна політика держави	2
2	Тема 2. Основи митної логістики на підприємстві	2
3	Тема 3. Визначення та характеристика ланцюгів поставок	2
4	Тема 4. Перевезення, зберігання і розпорядження товарними потоками, що перебувають під митним контролем	2
5	Тема 5. Переміщення і пропуск товарів через митний кордон України транспортних засобів комерційного призначення	2
6	Тема 6. Логістичний документообіг в організації митної справи	2
	Разом	12

5. Завдання для самостійної роботи

№	Види, зміст самостійної роботи	Кількість
---	--------------------------------	-----------

з/п		ГОДИН
1	Митна справа та митна політика держави Опрацювання додаткової рекомендованої літератури за темою з метою підготовки до підсумкового семестрового контролю	9
2	Основи митної логістики на підприємстві Відповіді на контрольні питання для самоперевірки	9
3	Визначення та характеристика ланцюгів поставок За допомогою рекомендованої літератури та лекційного матеріалу вивчити питання теми з метою підготовки до підсумкового семестрового контролю	9
4	Перевезення, зберігання і розпорядження товарними потоками, що перебувають під митним контролем Виконання практичного завдання	9
5	Переміщення і пропуск товарів через митний кордон України транспортних засобів комерційного призначення Ситуаційне завдання	9
6	Логістичний документообіг в організації митної справи Ситуаційне завдання	9
	Разом	54

6. Індивідуальні завдання

Не передбачено навчальним планом

7. Методи навчання

Лекція як поєднання словесних, наочних, індуктивних, дедуктивних, пояснювально-ілюстративних методів навчання, бесіди, дискусії.

Практичне заняття як поєднання методу кейсів, проблемного підходу, евристичного, дослідницького та проектного методів.

Застосування інтерактивних засобів навчання через використання навчальної платформи LMS Moodle та Zoom, а також їхніх можливостей, зокрема: інтерактивні технології кооперативного та колективно-групового навчання, технології ситуативного моделювання, технології опрацювання дискусійних питань, робота в малих групах, діалог, синтез думок, спільний проект, пошук інформації, кейс-метод, дискусія, дебати.

8. Методи контролю

При вивченні дисципліни «Митна логістика» застосовуються такі методи контролю: усний, письмовий та тестовий. Контроль з дисципліни складається з поточного контролю, який проводиться у формі усного опитування або письмового експрес-контролю на семінарських заняттях і лекціях, у формі виступів студентів при обговоренні питань на семінарських заняттях, у формі тестування, тощо (для студентів денної форми навчання). Результати поточного контролю (поточна успішність) є основною

інформацією для визначення оцінки за розділ і враховуються при визначенні підсумкової оцінки з дисципліни.

Засвоєння тем (поточний контроль) контролюється на семінарських заняттях відповідно до конкретних цілей, засвоєння розділів (поточний контроль).

Застосовуються такі засоби діагностики рівня підготовки студентів:

- тестові завдання;
- розв'язування практичних завдань;
- виконання творчих завдань;
- аналіз ситуативних кейсів.

Завданням поточного контролю є оцінювання знань, умінь та практичних навичок студентів, набутих під час засвоєння окремого розділу дисципліни. Розділ - це логічно завершена частина теоретичного та практичного навчального матеріалу з навчальної дисципліни. Кожен окремий розділ включає семінарські заняття, завдання для самостійної роботи, письмові контрольні роботи тощо. Оцінка за розділ - це сума балів, отриманих студентом за виконання всіх видів робіт, передбачених цим розділом.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять. Сума балів, які студент може набрати за поточним контролем, дорівнює 60.

Підсумковий контроль засвоєння розділів здійснюється по їх завершенню на заліку.

Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння окремих розділів.

Семестровий підсумковий контроль з дисципліни є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень студента. Він проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового заліку в строки, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному цією робочою програмою дисципліни «Митна логістика».

Сумарна оцінка за вивчення дисципліни розраховується як сума оцінок за розділами та балів, отриманих за результатами підсумкового семестрового контролю. Загальна сума балів поточного і підсумкового семестрового контролю складає 100.

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення **заліку**. Загальна кількість балів за успішне виконання залікових завдань – 40.

Поточний контроль – 60 балів, з них:

- 40 балів (активна робота на практичних заняттях, що передбачає вирішення практичних завдань, моделювання ситуацій, робота з ситуативними кейсами);
- 20 балів (підготовка 2 презентацій із доповіддю за зазначеними темами, кожна з яких має вагу в 10 балів).

Мінімальні кількість балів, яку набирає студент для допуску до підсумкового контролю – 20.

Підсумковий контроль – 40 балів, з них:

- 10 балів (теоретичне питання);
- 10 балів (надати визначення 2 поняттям, кожне з яких має вагу в 5 балів);
- 10 балів (10 тестових питань);
- 10 балів (практичне завдання).

За бажанням студент має можливість обрати тестову форму складання заліку (білет містить 20 тестових завдань, студент одержує 2 бали за кожну правильну відповідь).

УВАГА! У разі використання заборонених джерел на заліку студент на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку.

У разі настання / подовження дії **обставин непоборної сили**, що унеможлиблює відвідування ЗВО, здобувачам вищої освіти надається можливість скласти **залік в тестовій формі** (20 тестових завдань, здобувач одержує 2 бали за кожну правильну відповідь) **дистанційно на платформі Moodle** в дистанційному курсі, режим доступу:

<https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=5942>

9. Схема нарахування балів

для студентів денної та заочної (дистанційної) форм навчання

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання			Залік	Сума
Розділ 1	Розділ 2	Разом		
T1-T3	T4-T6			
30	30	60	40	100

T1, T2 ... – теми розділів.

Студент допускається до підсумкового семестрового контролю, якщо за результатами поточного контролю він набрав не менше 20 балів.

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять.

- 40 балів (активна робота на практичних заняттях, що передбачає вирішення практичних завдань, моделювання ситуацій, робота з ситуативними кейсами);

- 20 балів (підготовка 2 презентацій із доповіддю за зазначеними темами, кожна з яких має вагу в 10 балів).

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	90 – 100

70-89	зараховано
50-69	
1-49	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна література

1. Дем'янюк, О. Б. Митне адміністрування [Текст] : навч. посіб. / О. Б. Дем'янюк, С. Д. Герчаківський. - Тернопіль : ТНЕУ, 2016. - 328 с.
2. Єніна А. О. Митна логістика. Конспект лекцій. Сайт персональних навчальних систем ХНЕУ ім. С. Кузнеця - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://pns.hneu.edu.ua/enrol/index.php?id=6777>
3. Сушкова О. Є. Митна логістика : навч. посібник / О. Є. Сушкова; Ун-т ДФС України. – Ірпінь, 2018. – 266 с.
4. Карпова В.В. Проблемні аспекти оцінювання товарів для цілей оподаткування, митного оформлення та складання фінансової звітності / В. В. Карпова, А. О. Єніна, Є. І. Котлярів // Бізнес-Інформ. - 2018. - № 4. С. 351-359.
5. Найденко О. Є. Основні аспекти становлення та розвитку митної справи України / О. Є. Найденко, А. О. Єніна, О. В. Костяна // Глобальні та національні проблеми економіки – 2018. – №23. – С. 506 – 511.
6. Kostiana O. Customs policy of Ukraine in the context of cyclical economic development / O. Kostiana, V. Tyschenko, O. Naydenko, V. Ostapenko, O. I. Omelchenko // Financial and credit activity: problems of theory and practice. – 2020. – Vol. 3. - No 34 (2020). – P. 351-357.
7. Tyschenko V. F. The customs policy of the state through the prism of incentives and restrictions / V. F. Tyschenko, O. E. Naydenko, V. V. Karpova, O. I. Omelchenko // Financial and credit activity: problems of theory and practice. – 2018. – Vol. 3. - No 26(2018). – P. 256-26

Допоміжна література

1. Левченко С. Г. Теоретичні аспекти адміністративної діяльності митних органів України / С. Г. Левченко // Митна справа. – 2013. – № 2. – С. 39–47.
2. Мазур А. В. Поняття митної справи: ідея, зміст, законодавче закріплення / А. В. Мазур // Митна справа. – 2008. – № 5 (59). – С. 8–12.
3. Мельник Т. М. Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності : підруч. для студентів ВНЗ / Т. М. Мельник, О. В. Дьяченко, О. В. Зубко ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. А. А. Мазаракі ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. - Київ : КНТЕУ, 2014. - 599 с.
4. Науменко В. П. Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні / В. П. Науменко, П. В. Пашко, В. А. Руссков. – 2.вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2006. – 394 с.

5. Тюріна Н. М. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства. Навч. посібник / Н. М. Тюріна, Н. С. Карвацка. – К.: Центр учбової літератури, 2013. - 408 с.
6. . Ємець А.В., Яценко І.Г. Стан та перспективи запровадження рамкових стандартів безпеки та полегшення всесвітньої торгівлі Всесвітньої митної організації як засобу вдосконалення митної логістики підприємств України. Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2017. Вип. 4(10). С. 43–49.
7. Шереметинська О.В. Митна логістика як елемент підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємств. Проблеми економіки підприємств в сучасних умовах : матеріали XI міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 21–22 травня 2015 р. Київ : НУХТ, 2015. С. 136–138.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Митний кодекс України від 13.03.2012 № 4495-VI. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/4495-17> (дата звернення: 21.01.2020).
2. Митне регламентування порушень митних правил та відповідальності за їх порушення / А.О. Єніна // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ibo.tneu.edu.ua/index.php/ibo/article/view/443>.
3. Офіційний сайт ДМСУ. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://customs.gov.ua>.
4. Закон України «Про режим спільного транзиту та запровадження національної електронної транзитної системи» від 12.09.2019 № 78-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/78-20> (дата звернення: 21.01.2020).
5. Митні ризики в логістичних процесах міжнародної торгівлі. TradeMasterGroup : вебсайт. URL: <https://trademaster.ua/articles/313004> (дата звернення: 21.01.2020).
6. Положення «Про форму зовнішньоекономічних договорів (контрактів)» від 06.09.2001 № 201. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0833-01> (дата звернення: 21.01.2020).
7. ICC-Ukraine : вебсайт. URL: <http://iccua.org/chomu-inkoterms/> (дата звернення: 21.01.2020).
8. Нові правила Інкотермс 2020. Департамент з підвищення конкурентоспроможності регіону Харківської обласної державної адміністрації : вебсайт. URL: <http://www.compet.kh.gov.ua/ukr/2443-novi-pravila-inkoterms-2020/> (дата звернення: 21.01.2020).
9. Connecting to Compete 2018. Trade Logistics in the Global Economy : вебсайт. URL: <https://lpi.worldbank.org/> (дата звернення: 21.01.2020).

12. Особливості навчання за денною формою в умовах дії обставин непоборної сили

В умовах дії форс-мажорних обмежень освітній процес в університеті здійснюється згідно з наказами / розпорядженнями ректора або за змішаною формою навчання (дистанційно, за затвердженим розкладом занять): на платформі Zoom проводяться всі лекційні / практичні заняття, а також дистанційно на платформі Moodle.